

C s e h y Z o l t á n

Térköltemények ég és föld között / Ferdics Béla térinstallációi

„Varratszedésre várakoznak a tükrök a kertben” – írja *Nézd, lábadoznak a tárgyak* című versében Korpa Tamás. Ferdics Béla térkölteményében is ilyesmi történik: a mező testét a földbe „operált” tükrök lepik el. Vízzel töltött, itatószerű, ék formájú tükrötestek, melyekben az ég gyönyörködik, magukba isszák, magukba engedik az ég képét, lehúzzák a földre a látványt.

A speciális geometriával elhelyezett fényfogók lefele is „dolgoznak”, éppúgy, mint a fű Carl Sandburg versében, mely a csataterék hulláit tünteti el a szem elől. A mező alatt, ahol a fényfogók energiamunkája tart, ugyanis temető van. De hol nincs temető, ahol az emberi élet megjelent? Ezek a metaforikus

szerkezetek egy másik világ számára is fogják fel a fényt, miközben a fentiekkel kommunikálnak. A víz egyszerre életadó őselem és változó halmazállapot: Ferdics pontosan tudja, miként és hogyan változik tömörre a korábban nagyon is törékeny látvány, hogyan tűnik el párologáskor a kép, a fény, a szimmetria, a geometria. A fényfogók apró korporsók is, ez a földalattiakra emlékeztet.

A fényfogók itatók is, az ég felé tartó madarak táplálói. De a tükörmetafora táplálói is: az örökös egzisztenciális játék jelképei, miszerint az ideák tükröződnének a földi létben. A transzcendens vágyakozás filmjeit rögzítő kis kamerák, az ég vizében úszó, az égen vonuló felhők életét dokumentálják. Születés

Ludus I., Fényfogók / 2021

Ludus I., Fényfogók / 2021

Ludus 2., Tértfoglalók / 2021

és elmúlás, kezdet és vég, életenergia és halálkiszáradás találkoznak ezekben a szerkezetekben.

Ferdics Béla a land art gazdag hagyományrendszerére is épít, de elsődleges alkotói szándéka bio-poétikai indíttatású. A tér változó természeti kontextusai érdeklik. Az ember hiánya nem jelent antihumán víziót: az ember (teste) lenn vagy (a lelke már) fenn van. A fényfogók a földre vonzzák a transzcendenciát. Míg például Petri György *Portükkör* című versében a látvány kivehetetlensége, törése, rejlése a hangsúlyos („tükkörarc ráncain megülve fényfogó por / redőin ráncain megül elmaszatolt fény”), ezek a vízzel

töltött tükrök „*túl sokat*” láttatnak, eleve a tükkör a víz, a víz az eget, egymásba búvó, egymásra kopírozott entitásokat. A porba ágyazottan, de hatalmas fényességükkel bizonytalanítják el az érzékelés határait. Ugyanakkor a művész számol a halmazállapot-változás során bekövetkező effektusokkal is, sőt, a projektet meg is utaztatja, a galéria terében új kontextusba állítja a fényfogókat.

Minden klasszikus galéria temető is, mondaná egy megrögzött futurista. A tükkörtest ék formája itt inkább prizmaszerűen kezd el működni, energia- és fényjelenségeket produkál, idegen testként jelenik

Ferdics Béla képzőművész.

meg, környezetbe simulása korántsem olyan szer-
ves, mint a mező közegében. A fényfogás itt egészen
mást jelent: például a mesterséges fény manieriz-
musának tükörijátékait, annak a folyamatnak a rajzát,
mely a természetet illúzióként állítja fénybe.

Ferdics Béla egy másik projektjének főszereplője
a térfoglaló. A térfoglaló egyszerre kelt agresszív kép-
zeteket, és egyszerre jelentheti a szorongató hiány
kitöltését, melynek köszönhetően a szorongás eloszlik.

A térfoglaló folyamat az orvostudományban egy-
egy daganat vagy elváltozás élettér-veszélyeztető
terjedését jelenti. A korporális, testi nézőpont Ferdics
művén is érződik: a speciálisan elrendezett bambusz-
rudak mintha a bőr egy-egy duzzanatának felszínébe
szúrt tövisek vagy onnan szétterjedő, hatalmas szőr-
szálak lennének. Vagy egy óriáshulla hajszálai.

A hatalmi agresszió jelképeként is értelmezhető
installáció a térvészítés és térfoglalás dinamikáját
képezi le. Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy a térfog-
lalók természeti környezetben töltik ki a nekik
szánt teret, méghozzá meglepően természetellenes
geometriát hozva létre, mintegy szimulációs terep-
gyakorlatként megteremtve egy „nádas” illúzióját. A
nádasét, mely Midász király mitológiai számfülei-
nek gödörbe súgott történetét suttogja tovább. Mes-
terséges tájban megszólaló mesterséges mitológia.

Az aljzatot masszív tömörsúlyok rendszere tagolja:
ehhez rögzül a nádszál, mely szinte szabályos hang-
szerként élvezzi a szél játékát. A Ferdics-kompozíciók
eleven része az időzített pusztulás, az anyag tér-
foglalása, majd lassú térvészítése. A dokumentálás
folyamata épp ezért több értelemben is kardinális
jelentőségű: a műalkotás a természeti folyamatok
szeszélyeinek kitéve változik, tehát alapvetően stabi-
lizálhatatlan, a matéria eleve nem feltétlenül „tartós”,
azaz örök átváltozásban van, a mű különféle helyekre
„*utaztatva*” értelmezési kereteit is képes változtatni.

A galéria padlóján „*nőtt*” mesterséges nádas teljesen
más koncepciót juttat érvényre, mint a természetben
elhelyezett megregulázott művészi valóság. Ferdics mun-
káinak ez a tudatosan vállalt önfelszámoló dinamizmus
az egyik legsajátosabb vonása. A térfoglaló a horror
vacui klasszikus képzeteit is megidézheti: a teret ki
kell tölteni, hogy otthonos, hogy megjelölt, hogy terri-
tóriumból élettér legyen. A térfoglaló ebben az érte-
lemben lélektani határaink kijelölésének a jelképe is.

Ferdics rögzített bambuszszállai hajók is: gyökér-
telen növények úsznak át a mezőn. Mintha Tandori
Dezső rajzolta volna őket a tájba, s afféle ördöglaka-
tai lennének a növényi létnek. Zavarbaejtően költői
világ ez. Talányos, metaforikus és végtelenül, meg-
ejtően egyszerű.

Fotó: Ferdics Béla, Szász Fanni, Cséfalvay Á. András